

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

(як у слові “мед”); 3) найширше, відкрите (як у словах “берест”, “берег”, “береза”). Останнє – найважливіше! Відточуй і “загострой” голосівки “и” з “ї”; для цього співай одне за другим слова: “стоїть” – “любить”, “горить”, “розлить”, і т.п. або словосполучення “усі ліси”, “в красі роси” і т.п. Ось і ще приклади корисних для вправи слів: “в мо-леб-ні”, “ве-чїр-ню-ю”, “ве-се-лі-ше”, “пї-сень”, “в не-бі”, “мов-чу”, “чу-жу” і т.д.

10. *Не склади співай, а фрази.* Відходь від “розхожого” співу (як кожен співає), вмій зацікавити знавців. Пам’ятай про обов’язковість акценту “на раз”, не підкреслюй слабого часу такту. Чи ти добре собі засвоїв, що на цьому побудований виразний і благородний артистичний спів?

Висновок. На нашу думку, основні засади вокальної педагогіки Йосипа Гошуляка викладені в “Десяти заповідях для співаків” стануть цінними і корисними не тільки для вокалістів, але й для кожного професійного музиканта, адже вони вибудовані, насамперед, на фундаментальній музичній освіті, величезному досвіді, а також на довготривалій концертній діяльності митця, яку він відшліфовував і удосконалював протягом всього свого життя на найвідоміших сценах світу.

1. *Витвицький В. Нова платівка Йосипа Гошуляка // Нові дні. – 1976. – № 5.*

2. *Гошуляк Й. Його свого не цурайтесь. – Львів: Каменярь, 1995. – 591 с.*

3. *Гошуляк Й. Лист до О. Німилевич і Л. Філоненка від 15 квітня 2010 року. – Зберігається в архівах авторів.*

4. *Гошуляк Й. Лист до О. Німилевич і Л. Філоненка від 24 травня 2010 року. – Зберігається в архівах авторів.*

5. *Гошуляк Й. Не забуваймо музичної спадщини // Літературна Україна. – 2005. – 10 листопада.*

6. *Грабовський В. Космогонія українського співу. Видатному українському співакові з Торонто (Канада) Йосипові Гошуляку виповнилося 80 літ // Міст. – 2004. – № 25. – 1 липня.*

7. *Лисенко І. Осяйний поет музики // Гошуляк Й. Його свого не цурайтесь. – Львів: Каменярь, 1995. – С. 548 – 551.*

8. *Маценко П. Альбом пісень – Йосип Гошуляк // Вісті. – 1967. – № 4.*

9. *Нудьга Г. Співучі зорі України. Йосип Гошуляк // Гошуляк Й. Його свого не цурайтесь. – Львів: Каменярь, 1995. – С. 541 – 548.*

10. *Савицький Р. Листи до Йосипа Гошуляка // Гошуляк Й. Його свого не цурайтесь. – Львів: Каменярь, 1995. – С. 250 – 258.*

11. *Шарко Б. Другові в альбом // Гошуляк Й. Його свого не цурайтесь. – Львів: Каменярь, 1995. – С. 564 – 566.*

Стаття надійшла до редакції 13.03.2012

УДК 81’243

Інна Ромащенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов

Академії муніципального управління,
м. Київ

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена проблемам формування викладачами мети заняття, критичного відбору навчального матеріалу, змісту завдань та вправ для занять з іноземної мови. У статті обґрунтована необхідність вдумливого ставлення до постановки цілей заняття в єдиному комплексі, як вирішального фактору досягнення результату освітнього процесу.

Ключові слова: компетентність, науковий підхід, мета, навчання, проблема, педагогічний процес, спілкування.

Рис. 1. Літ. 9.

Постановка завдання. За умови стрімкої глобалізації та незворотніх процесів євроінтеграції, особливого значення набуває вміння налагоджувати комунікативні зв’язки не тільки на теренах власної держави, але і на міжнародному рівні. Це вимагає від фахівців будь-якої галузі вміння конструктивно вирішувати нагальні питання чи протиріччя, які об’єктивно виникають у процесі співпраці. Тобто, виникає потреба у досконалому володінні не тільки українською мовою, але й іноземною. Таким чином, виникає необхідність більш

детального дослідження питання цільового компонента занять з іноземної мови у ВНЗ.

Аналіз наукових джерел. Проведений нами аналіз наукових джерел з даної проблеми свідчить про те, що питання визначення цільового компонента освітньої діяльності та шляхи підвищення ефективності навчання студентів ВНЗ постійно досліджуються вченими О.І. Агаповою, Ш.А. Амонашвілі, К.О. Бахамовим, М.В. Булановою-Топорковою, Б. Блумом, Л.А. Джонс, А.В. Духавневою, А.С. Ушаковим, В.П. Беспалько, М.В. Кларінін, В.С. Кукушкіним,

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Є.І. Пасовим, І.Я. Лернером, В.М. Лізинським, А.М. Матюшкіним, Г.К. Селевко, Г.В. Сучковим, Н.Ф. Тализіною, Д.С. Толлінгеровою та ін.

Значний внесок у дослідження питання цільового компонента заняття з іноземної мови зробили вчені Л.М. Адамовська, О.В. Афанасьєва, Н.І. Бичкова, І.Н. Верещагіна, Є.Н. Донченко, С.І. Заремська, І.А. Зимня, Є.І. Пассов, Г.А. Китайгородська, Н.Є. Кузовльова, І.В. Мікєєва, О.О. Слободчиков, О.Б. Тарнопольський та ін.

Аналіз наукових джерел дає підстави стверджувати, що проблема правильного та ефективного визначення мети навчального заняття з іноземної мови для оптимізації навчального процесу та досягнення позитивного результату є актуальною.

Викладення основного матеріалу. Логічному викладенню основного матеріалу щодо цілепокладання заняття з іноземної мови має передувати визначення змісту освіти в цілому. Зміст освіти – це науково-обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і кваліфікаційних рівнів. Зміст освіти визначається освітньо-професійною програмою підготовки, структурно-логічною схемою

підготовки, навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними актами органів державного управління освітою та вищого навчального закладу і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також при проведенні навчальних занять та інших видів навчальної діяльності.

У сучасній дидактиці навчання трактується як процес послідовної взаємодії викладача і студента, спрямований на засвоєння всіх компонентів змісту освіти: ціль, завдання, зміст, діяльність, результат. Варто зазначити, що цільовий компонент спрямовує педагогічну діяльність у необхідному напрямі. До його складових елементів належать: мета та завдання навчання, методи та засоби контролю за досягненням мети, результат навчання у конкретних вимірах, оцінювання ступеня відповідності результату орієнтирам, визначеним у меті [1]. Педагогічний процес можемо трактувати як процес цілісної взаємодії викладача (дії якого обумовлені вимогами до науково-педагогічної діяльності та навчально-виховного процесу) та особи, яка навчається (Рис. 1).

Н.Ф. Тализіна зазначає, що цільовий освітній компонент виконує головну функцію у педагогічній

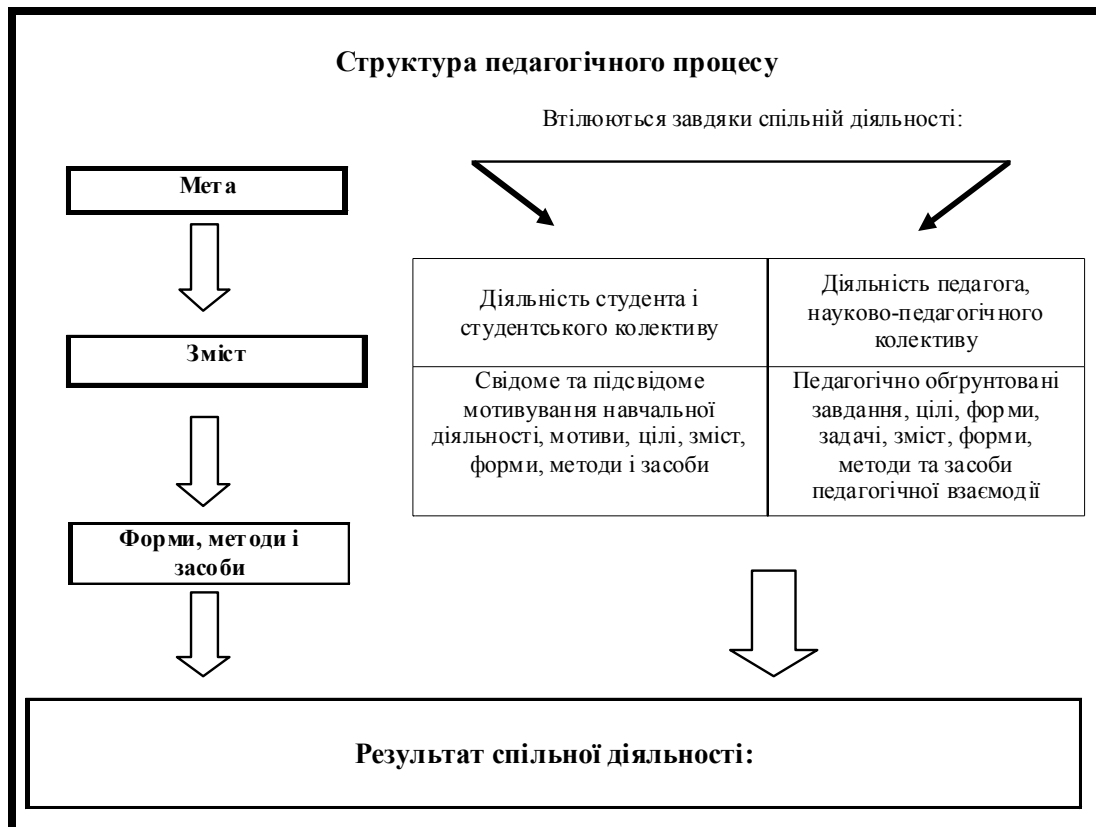

Рис. 1. Структура навчально-педагогічного процесу

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

діяльності. Саме від вибору мети залежить вибір змісту, методів і засобів навчання та виховання [9].

Одним із головних завдань заняття з іноземної мови є формування комунікативної компетенції студента як майбутнього фахівця. Комунікативна компетенція трактується науковцями як здатність спілкуватися з метою обміну інформацією, здатність користуватися мовою залежно від професійної ситуації і професійного наміру [7].

На переконання вченої Л.В. Биркун, головна ідея комунікативного підходу полягає в тому, що студенти, щоб стати ефективними користувачами мови, повинні не тільки здобувати знання (знати граматичні, лексичні або вимовні форми), а й розвивати навички та вміння використання мовних форм для реальних комунікативних цілей тобто використання мови в реальних життєвих ситуаціях [2]. У результаті навчання студенти мають реалізувати комунікативний намір адекватно завданню та умовам спілкування – переконати, забезпечити зв'язність та цілісність висловлювання, навести аргументи і докази, висловити свою точку зору, використовувати різноманітні мовленнєві зразки. Таким чином, комунікативна компетентність майбутнього фахівця розглядається як інтегральна якість особистості, яка синтезує в собі загальну культуру спілкування та її специфічні прояви в професійній діяльності. Іншомовна комунікативна компетенція майбутнього фахівця вважається найважливішою складовою заняття з іноземної мови, яка, з одного боку, передбачає здатність здійснювати іншомовне спілкування, тобто передавати і обмінюватися думками в різноманітних ситуаціях у процесі взаємодії з іншими учасниками спілкування, правильно використовуючи систему мовних і мовленнєвих норм, вибираючи комунікативну поведінку, адекватну автентичній ситуації спілкування, а з іншого – забезпечує готовність студентів до іншомовного спілкування.

Учений Є.І. Пасов [4, 5] стверджує, що для компетентного аналізу заняття з точки зору цілеспрямованості заняття з іноземної мови, необхідно визначити навчальну мету заняття. Чи відповідає характер діяльності студентів на занятті поставленій меті, чи всі вправи і види діяльності, запропонованих викладачем, спрямовані на виконання поставленої мети заняття, який термін часу планує викладач на реалізацію поставлених завдань. Перш за все на кожному занятті з іноземної мови має бути створена атмосфера іншомовного спілкування,

тобто необхідно викликати у студентів бажання висловити власну думку, ставлення до події чи ситуації. Головне завдання викладача – демонстрація зразка правильної діяльності і забезпечення володіння студентами мовленнєвої активності. Що, своєю чергою, можливе за умови ефективного управління діяльністю студентів під час заняття.

Учені С.І. Заремська, О.О. Слободчиков зазначають, що для мотивації та заохочення до висловлювань іноземною мовою студентам необхідно засвоїти певний лексичний обсяг та основи граматичних знань. На подальших етапах навчання, в процесі формування і вдосконалення вмінь вільно, творчо висловлювати думку, акценти викладача зосереджуються на використанні творчого мислення студентів [3]. Цю закономірність, “свідомість = пізнання передбачає мислення = мовлення, значить, спілкування”, підкреслював С.Л. Рубінштейн [8].

Ініціатива мовленнєвої комунікації не народжується сама по собі. Викладач ВНЗ має усвідомлювати необхідність комунікативного спрямування практичного заняття і, шляхом використання необхідного навчального методичного забезпечення, створення певних умов, ситуацій, що сприяють активізації мовлення, залучати студентів до обговорення та розігрування реальних життєвих чи професійних ситуацій, епізодів. Не можна проігнорувати самим визначенням поняття “ситуація”: ситуація – це динамічна система взаємовідносин між тими, хто спілкується, завдяки якій у свідомості виникає нагальна особистісна потреба в цілеспрямованій діяльності [5]. Під типовою ситуацією іншомовного професійного спілкування, за визначенням В.М. Селезньової, розуміємо сукупність обставин професійної діяльності та умов її перебігу, у яких мовленнєві дії є найбільш необхідними і пріоритетними порівняно з іншими засобами для успішного виконання цієї діяльності [6]. Варто зазначити, що завдання викладача полягає в створенні позитивного формату інтерактивного спілкування та стосунків. Для розвитку та постійної підтримки бажання студентів спілкуватися необхідно постійне впровадження елементів інновацій.

Учений Є.І. Пасов зазначає, що цілеспрямованість заняття з іноземної мови – це співвіднесення усіх компонентів заняття з його головною метою (комунікативною), коли все, що виконується на занятті, певним чином їй підпорядковане і спрямоване на досягнення саме цієї мети. Пропонуємо один із варіантів практичного заняття із власного досвіду.

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Тема заняття: Визначні місця Великобританії.

Вид заняття: комбіноване

Мета заняття	<p>Пізнавальна: сформувати більш повне уявлення студентів про Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, його культуру, науку та інші аспекти життя народу; поглибити і розширити знання студентів про вже відомі факти британської культури, узагальнити інформацію про наукові досягнення відомих вчених країни, мова якої вивчається.</p> <hr/> <p>Навчальна: вчити студентів обмінюватись інформацією про Великобританію, формувати вміння порівнювати вивчені факти про англомовну країну з життям своєї країни;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вдосконалювати мовленнєві вміння; - розвивати вміння правильного читання з опорою на аудіо-зразок; - вчити вживати нові ЛО на рівні фразової єдності, а також розуміти незнайомі слова на основі контексту; - вдосконалювати вміння обмінюватись репліками на рівні діалогічної єдності: “твердження-твердження”, “твердження-запитання-відповідь”, на основі запропонованої мовленнєвої ситуації; - продовжувати формувати навички аудіювання. <hr/> <p>Виховна: формувати міжкультурну компетенцію, пізнавальний інтерес студентів до культури народу Великобританії, викликати бажання формувати та висловлювати власну точку зору.</p> <hr/> <p>Розвиваюча: удосконалювати вміння роботи в парі та в групі, формувати навички само- і взаємодопомоги; розвивати пам'ять, мислення, вміння узагальнювати одержану інформацію та робити висновки, будувати діалог з використанням запропонованих лексичних виразів;</p>
Міжпредметний зв'язок	<p>Забезпечуючі : Всесвітня історія, зарубіжна література, українська мова, художня культура, філософія, фізика.</p> <p>Забезпечувані: Всесвітня історія, художня культура, зарубіжна література, філософія</p>

ПЛАН ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Основні етапи заняття та його зміст	Цілі	Тип заняття, методи і засоби активізації студентів, обладнання	Розподіл часу у хвиликах
1	2	3	4	5
1.	ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП			
	Визначення навчальних цілей і мотивація навчальної діяльності студентів.			
1)	Повідомлення теми і мети заняття	Мотивація навчальної діяльності	Усне повідомлення викладача	1 хвилина
2)	Визначення мети заняття студентами	Усвідомлення мотивації навчальної діяльності студентами	Мовленнєва діяльність студентів за рахунок актуалізації опорних знань студентів з використанням елементів інтерактивної методики “мікрофон”	3 хвилини

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

3)	Мовленнєві вправи (міні висловлювання студентів на визначену тему)	Введення в мовленнєве середовище, розвиток мовленнєвих вмінь, активізація мовленнєвої діяльності	Мовленнєва діяльність студентів у обсязі 2-3 фразових єдностей, актуалізація вивченого матеріалу	5 хвилин
2	ОСНОВНИЙ ЕТАП			
1)	Перегляд навчального відеофільму "What is the difference between...", виконання поставлених завдань до фільму.	Розвиток навичок фонематичного слуху, розвиток вмінь визначити головну навчальну інформацію, розвиток комунікативних вмінь, розширення світогляду студентів	Постановка попередніх запитань викладачем на загальне сприйняття фільму, повторний перегляд та відповіді на більш конкретні запитання з метою розвитку пам'яті та мовлення студентів, бесіда	5 хвилин
2)	Усне мовлення студентів на основі раніше засвоєного навчального матеріалу	Формування вмінь зв'язного монологічного мовлення, вмінь диференціювати вивчений матеріал, вдосконалення логічного грамотного мовлення, розширення світогляду	Розвиток зв'язного монологічного мовлення студентів, пам'яті, логіки викладення навчального матеріалу з використанням актуалізації опорних знань студентів	15 хвилин
3)	Перегляд навчального фільму "Favourite food"	Внести додаткові відомості про улюблену їжу британців на основі автентичних відеоматеріалів, розвиток фонематичного слуху, логічного мислення, пам'яті.	Постановка попередніх запитань викладачем на загальне сприйняття фільму, повторний перегляд та відповіді на більш конкретні запитання з метою розвитку комунікативних навичок студентів та їхнього фонематичного слуху	2 хвилини
4)	Письмо. Заповнення митних декларацій.	Розширення світогляду, вдосконалення навичок грамотного письма з одночасним розумінням вимог до заповнення митної декларації та винесенням для себе корисної навчальної та життєво необхідної інформації, формування позитивного життєвого досвіду.	Надання установки на правильне, грамотне та швидке виконання поставлених задач по заповненню митної декларації	5 хвилин
5)	Робота в групах, діалогічне мовлення (з використанням заданих лексичних фраз)	Вчити студентів обмінюватися інформацією про Великобританію, порівнювати відомі факти британської культури з життям рідної країни, удосконалювати вмінь роботи в парі або групі, формувати міжкультурну компетенцію, будувати діалог з використанням запропонованих викладачем лексичних виразів	Заохочення до мовленнєвої діяльності студентів з одночасним використанням фраз, які підкреслюють ставлення студента один до одного або до життєвої ситуації, викликають бажання висловити власну точку зору до обговорюваних подій на основі роботи в групах.	10 хвилин

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

6)	Читання тексту “Blackpool” з опорою на синхронний автентичний супровід.	Вдосконалювати навички правильного за вимовою читання тексту, розвивати вміння вибіркового та пошукового читання, вдосконалювати навички мовлення.	Проведення попередньої семантичної словникової роботи до тексту. Формулювання проблемних питань для відповіді на них студентами, викликати бажання у студентів до подорожування та ознайомлення з визначними місцями світу.	5 хвилин
7)	Робота в групах. Складання із наданих слів відомих виразів, прислів'їв, пов'язаних з навчанням та вдосконаленням особистості.	Формування позитивної мотивації до навчання, заохочення до самовдосконалення та постійної самоосвіти, самоаналізу та поваги до будь-якої особистості.	Залучення студентів до роботи в групі та колективному складанні відомих виразів про навчання, життєву мету та повагу до особистості шляхом демонстрації своїх знань	6 хвилин
8)	Watching a film “Great Britain”	Розширення світогляду студентів на основі слухання та перегляду відеофільму, розвиток уваги, зосередженості, вміння вибирати головне із потоку інформації. Формування міжкультурної компетенції	Залучення студентів до перегляду навчального фільму, формулювання викладачем запитань до студентів за змістом фільму а) на сприйняття; б) на розуміння конкретних фактів, поданих у фільмі	10 хвилин
9)	Письмо. Виконання кросвордів на тему “Видатні британські вчені”	Розвиток вмінь читання, виділення головного із потоку інформації, проведення систематизації вивченого матеріалу, удосконалення навичок письма	Надання інформації для читання у незвичайній формі, визначення обмеженого терміну виконання певного завдання	5 хвилин
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			
1)	Узагальнення результатів заняття, підведення підсумків, виставлення оцінок	Усне повідомлення викладача, подальша мотивація навчання	Аналіз позитивних досягнень студентів на занятті і зауваження	2 хвилини
2)	Інструктаж з виконання наступного домашнього завдання	Обґрунтування викладачем вимог до наступного домашнього завдання, його конкретизація	Проведення викладачем усного інструктажу	2 хвилини
3)	Підведення підсумків проведеного заняття			1 хвилина

Висновок. Таким чином, цілеспрямованість заняття іноземної мови забезпечує підготовку студентів до ефективного професійного й особистісного спілкування іноземною мовою.

Одним із головних завдань заняття з іноземної мови – комунікативно-навчальна, її успішна реалізація залежить від двох головних факторів: рівня володіння мовленнєвими навичками й

РЕТРОСПЕКЦІЯ ЖАНРІВ СЮЇТИ ТА ПАРТИТИ В МУЗИЧНОМУ ПРОСТОРИ ХХ СТОЛІТТЯ

уміннями, а також здатності організувати спілкування студентів цією мовою, взаємодію, встановити контакт, досягти взаєморозуміння, впливати на систему соціальних цінностей, емоційний стан партнерів по комунікації, створювати на занятті атмосферу взаємоповаги і співробітництва.

1. Баханов К.О. *Організація особистісно орієнтованого навчання: [Порадник молодого вчителя історії]* / К.О. Баханов. – Х.: Вид. група "Основа", 2008. – 159 с.

2. Биркун Л.В. *Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови: [Ознайомлювальна брошура для українських учителів англійської мови]* / Л.В. Биркун, В.В. Мошков. – К.: 1998. – 48 с.

3. Заремская С.И. *Развитие инициативной речи*

учащихся: кн. [для учителя] / Заремская С.И., Слободчиков А.А. – М.: Просвещение, 1983. – 127 с.

4. Пассов Е.И. *Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению* / Е.И. Пассов. – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.

5. Пассов Е.И. *Уроки иностранного языка*. / Пассов Е.И., Кузовлева Н.Е. – Ростов н/Д: Феникс; М: Голоса-Пресс, 2010. – 640 с.

6. Селезнева В.М. *К вопросу моделирования профессионально речевых ситуаций // Вопросы стимулирования иноязычной устной речи в вузе: [Межвуз. сб. науч. тр.]*. – Ульяновск, 1985. – С. 36–46. 223 с.

7. *Словник-довідник з української лінгводидактики: Навчальний посібник / Колектив авторів за ред. М.: Пентиліок*. – К.: Ленвіт, 2003. – 149 с.

8. Рубинштейн С.Л. *Проблемы общей психологии* / С.Л. Рубинштейн. – М.: Педагогика, 1976. – 328 с.

9. Тализіна Н.Ф. *Управление процессом усвоения знаний* / Н.Ф. Тализіна. – М., 1984. – 235 с.

Стаття надійшла до редакції 27.03.2012

УДК 78.083.1“19”

Ярослав Олексів, кандидат мистецтвознавства,

старший викладач кафедр оркестрового диригування та народних інструментів, заступник декана оркестрового факультету з навчально-виховної роботи, художній керівник та диригент оркестру народних інструментів

Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка,

заслужений діяч естрадного мистецтва України,

лауреат Всеукраїнських та міжнародних конкурсів, композитор

РЕТРОСПЕКЦІЯ ЖАНРІВ СЮЇТИ ТА ПАРТИТИ В МУЗИЧНОМУ ПРОСТОРИ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті зібрано та систематизовано приклади жанрів сюїти та партити у європейському мистецькому середовищі новітньої епохи. Окреслено способи функціонування цих старовинних жанрових моделей, принципи їх оновлення й переосмислення. На підставі жанрового дискурсу розглядаються жанрові моделі та форми синтезу, стильових орієнтирів, композиторських технік.

Ключові слова: сюта і партита, жанрові моделі, стильові тенденції.

Літ. 8.

Актуальність проблеми та аналіз останніх досліджень. Із розгортанням процесу академізації баянної освіти до концертного та навчального репертуару дедалі активніше входять жанри академічного інструментального мистецтва. Символічно, що жанр сюїти в європейській баянній творчості є першим зразком академічної творчості – це служить підтвердженням суголосності генеральних тенденцій розвитку баянного мистецтва в руслі академічної музичної культури загалом. Повернення до жанрів старовинної музики та їхня реінтерпретація – один із визначальних семантичних знаків музичного мистецтва ХХ століття.

Ретроспекція жанру сюїти і партити у музиці ХХ століття супроводжується привнесенням нових рівнів контрастування. Складність і багатовекторність еволюційних мистецьких процесів актуалізує досліджувану циклічну форму втілення мистецького задуму, як винятково актуальну завдяки своїй пластичності, спроможності об'єднати у цілість яскраво різномірні мистецькі прояви. Так, на думку Л. Яницького: "...цикл стає ...композиційною формою, яка найбільшою мірою відповідає глибинним процесам, що протікають в природі мистецтва в двадцятому столітті, і моделлю реалізації цих процесів" [7, 174].

Інтерес дослідників до окресленої теми